

URL: [https://iie.karazin.ua/public/files/Тенденції%20розвитку%20педагогіки%20та%20освіти%20в%20умовах%20цифрових%20трансформацій%20\(ByteEd-2024\)_тези.pdf](https://iie.karazin.ua/public/files/Тенденції%20розвитку%20педагогіки%20та%20освіти%20в%20умовах%20цифрових%20трансформацій%20(ByteEd-2024)_тези.pdf).

3. Інклюзивна культура в освітньому просторі: проблеми та перспективи / О. Губарь та ін. *Inclusion and diversity*. 2024. № 3. С. 26–33.

URL: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/inclusion/issue/view/18/18>.

4. Логвиненко Т., Логвиненко О. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до роботи в умовах інклюзивного навчання. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 8(42). С. 386–393.

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/267/366>.

5. Порошенко М. Інклюзивна освіта : навч. посіб. Київ : ТОВ "Агентство"Україна", 2019. 300 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>.

6. «Про освіту» : Закон України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?find=1&text=інклюзивна+освіта#Text>.

7. Щекотиліна Н. Інклюзія в фізичній культурі : навч. посіб. Одеса : Держ. закл. «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Уш.», 2023. 202 с.

URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17082/1/Shchekotylyna.pdf>.

8. Щекотиліна Н. Інклюзія в фізичній культурі : навч. посіб. Одеса : Держ. закл. «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Уш.», 2023. 202 с. С. 15.

URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17082/1/Shchekotylyna.pdf>.

9. Щекотиліна Н. Інклюзія в фізичній культурі : навч. посіб. Одеса : Держ. закл. «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Уш.», 2023. 202 с. С. 169

URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17082/1/Shchekotylyna.pdf>.

10. Ярчук Г., Ганчева К. Особливості підготовки вчителя фізичної культури в умовах інклюзивної освіти. *Науковий вісник ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2021. № 56. С. 250–262.

URL: http://dspace.idgu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1628/Ярчук_Г_Ганчева_К._НВ_56_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ОСНОВИ ПСИХОКОРЕКЦІЇ»

Лебедик Л. В.

Актуальність проблеми розвитку професійної компетентності майбутніх психологів під час вивчення курсу «Основи психокорекції» визначається тим, що вона є ключовим компонентом успішного виконання ними обов'язків у майбутньому. На сучасному етапі розвитку психологічної науки та практики, особливо в умовах сучасних соціальних викликів,

психологи повинні володіти як теоретичними знаннями, так і практичними навичками психокорекції. Курс «Основи психокорекції» відіграє значну роль у формуванні професійної компетентності, допомагаючи студентам засвоїти базові методи та техніки, що сприяють ефективному втручанню в корекційні процеси. Цей курс також розвиває особистісні якості, що є важливими для роботи з дітьми в різних контекстах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо розвитку професійної компетентності майбутніх психологів під час вивчення курсу «Основи психокорекції» підкреслює кілька ключових аспектів. Зокрема, дослідження [5] вказують на важливість інтеграції професійного саморозвитку здобувачів освіти у процес навчання. Цей процес включає розвиток здатності до самостійного навчання, здатності знаходити нестандартні рішення та критичного мислення, що сприяє їх майбутній ефективності у професійній діяльності. На думку дослідників [9–11], професійне самовдосконалення є необхідним компонентом навчання майбутніх психологів, який дозволяє їм не лише адаптуватися до постійних змін в галузі, але й надавати якісні психологічні послуги в умовах швидкоплинного ринку праці.

Автори наголошують на важливості впровадження тренінгів та імітаційних ігор, які дозволяють студентам відпрацьовувати навички у реалістичних умовах та розвивати психологічну стійкість [16]. Такі методи стимулюють швидкість реакції, навички комунікації та управління емоціями, що є необхідними для роботи з дітьми. Крім того, сучасні публікації звертають увагу на необхідність розвитку рефлексивного підходу до навчання, що дозволяє майбутнім фахівцям краще розуміти власні реакції та впливати на емоційний стан дітей. Інші дослідники акцентують на застосуванні нетрадиційних методів, таких як тренінгові програми з моделюванням професійних ситуацій, що підвищує рівень готовності студентів до роботи з дітьми. Ці підходи відповідають сучасним вимогам до професії психолога, сприяючи кращій підготовці фахівців та забезпечуючи їхню конкурентоспроможність у професійному середовищі [2; 6; 19 та ін.].

Отже, останні наукові дослідження вказують на ефективність комплексного підходу до розвитку професійних компетентностей, що включає як формування спеціалізованих знань, так і розвиток рефлексивних навичок, гнучкості мислення та стресостійкості, необхідних для успішної психологічної практики, на що наголошується у роботах І. Андрощука [20], С. Дудка [21], [5], О. Колесник [1], Н. Лосевої [5], П. Рибалки [21], [5], В. Стрельнікова [3–21], Н. Чендей [20], К. Чорної [20], Л. Хоменко [21] та наших попередніх працях [2–4; 7; 20–21].

Мета дослідження – з'ясування можливостей курсу «Основи психокорекції» для розвитку професійної компетентності майбутніх психологів у плані оволодіння її основними компонентами, методами розвитку професійної компетентності, супервізією та самооцінкою.

Виклад основного матеріалу дослідження розпочнемо зі з'ясування ролі компонентів професійної компетентності у майбутніх психологів.

Професійна компетентність психолога охоплює знання, уміння та навички, які забезпечують якісне надання послуг. Вона включає когнітивний, операційно-діяльнісний та рефлексивний компоненти. У курсі «Основи психокорекції» студенти розвивають такі аспекти компетентності, як: а) теоретична база – знання основних підходів у психокорекції (наприклад, когнітивно-поведінковий, психоаналітичний, гуманістичний підходи) та розуміння механізмів психокорекції; б) практичні навички – здатність використовувати психокорекційні техніки, такі як робота з метафорами, діалогові методики, техніки релаксації та саморегуляції; в) рефлексія і саморегуляція – розвиток навичок самоспостереження, аналізу власних емоцій і поведінки у процесі роботи з дітьми, що є важливими для підтримки емоційного здоров'я психолога і уникнення професійного вигорання.

Серед методів формування професійної компетентності під час вивчення курсу «Основи психокорекції» застосовуються ті методи, що максимально сприяють розвитку професійних навичок майбутніх психологів: а) активні методи навчання – робота в малих групах, моделювання психокорекційних ситуацій, ролеві ігри, що дозволяють студентам практикувати застосування психокорекційних технік у безпечному навчальному середовищі; б) метод кейсів – аналіз практичних випадків, що сприяє формуванню навичок діагностики та вибору відповідних корекційних методик; в) психокорекційні практикуми – студентам надається можливість працювати з реальними дітьми чи волонтерами під супервізією викладачів, що дозволяє їм на практиці застосувати отримані знання і навички. Супервізія та самооцінка є важливими елементами навчального процесу. Перша допомагає студентам розібрати складні ситуації, з якими вони стикаються під час практичних занять, отримати зворотний зв'язок і знайти правильні підходи до їхнього вирішення. Самооцінка, в свою чергу, розвиває здатність до критичного аналізу власних дій і рішень, що сприяє підвищенню рівня професійної відповідальності та вдосконаленню практичних умінь.

Наголосимо на значенні розвитку емоційного інтелекту майбутніх психологів, адже психокорекційна робота часто передбачає роботу з важкими емоційними станами дітей, тому психологу важливо мати високий емоційний інтелект. У рамках курсу студенти отримують знання і навички, необхідні для саморегуляції, управління власними емоціями та підтримки емпатійного підходу до роботи з дітьми.

Майбутні психологи у курсі «Основи психокорекції» набувають знань і розуміння того, що психокорекція відіграє ключову роль у розвитку дітей, оскільки вона дозволяє не лише підтримати їхні здібності, а й вирішити психологічні труднощі, які можуть виникати в процесі їхньої самореалізації. Психологічна підтримка дитини забезпечує гармонійний розвиток особистості, допомагаючи їй ефективно використовувати свої здібності, уникати проблем соціалізації та емоційного вигорання.

У курсі «Основи психокорекції» відпрацьовуються основні методи та техніки психокорекції: 1) арт-терапія (музикотерапія, малюнок,

драматерапія), адже вона дозволяє дитині виражати емоції та знижувати рівень тривожності; 2) когнітивно-поведінкова терапія (КПТ), яка використовується для корекції мислення та розвитку стійкості до стресу; 3) майндфулнес та релаксаційні техніки, які допомагають дітям навчитися керувати емоціями та зменшувати тривожність; 4) тренінги соціальних навичок, які сприяють розвитку комунікативних та міжособистісних умінь; 5) психоедукація – підвищення усвідомлення батьків та дітей щодо потреб гармонійного розвитку. Курс «Основи психокорекції» готує майбутніх психологів до індивідуальних та групових форматів роботи: індивідуальна психокорекція використовується для глибокої роботи з особистими проблемами дитини (емоційний дисбаланс, внутрішні конфлікти); групова психокорекція ефективна для розвитку соціальних навичок, спілкування та формування навичок співпраці з однолітками. Майбутні психологи мають бути готові до взаємодії з батьками, адже психокорекційна робота має спрямовуватися не лише на дитину, а й на її оточення.

Таким чином, зміст курсу «Основи психокорекції» у підготовці психологів складають такі теми, як: вивчення методів і технік психокорекції, орієнтованих на розвиток потенціалу дітей; навчання майбутніх психологів роботі з батьками і педагогами; індивідуальна й групова психокорекція; використання творчих і арт-терапевтичних технік; моделювання ситуацій успіху для підвищення впевненості у здібностях дитини; аналіз реальних кейсів та робота з психокорекційними програмами тощо.

Висновки. Після завершення курсу «Основи психокорекції» студенти повинні мати чітке уявлення про: базові принципи та методи психокорекційної роботи; способи створення та підтримання терапевтичного альянсу; техніки підтримки та розвитку особистісного потенціалу дітей тощо. Зазначені компетенції є основою для подальшого професійного розвитку, що дозволяє студентам ефективно інтегрувати теоретичні знання з практичними навичками та успішно працювати в реальних психологічних практиках.

Список використаних джерел

1. Колесник О. С. Психокорекція у педагогічній діяльності: теорія і практика. Харків : Основа, 2020. 320 с.
2. Лебедик Л. В. Підготовка майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей із використанням технологій інтенсивного навчання. *Лідерство і обдарованість: сучасний науковий дискурс і освітня практика* : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 14–19 лют. 2024 р.). К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 1014 с. С. 555–566.
3. Лебедик Л., Стрельников В. Розвиток особистісно-професійної компетентності майбутніх фахівців із соціальної роботи. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти*: збірник наукових статей / За заг. ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2021. 656 с. С. 572–579.

4. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15703>

5. Лосєва Наталія, Стрельников Віктор. Розвиток готовності педагогічних працівників до самовдосконалення на основі короткотермінових курсів-тренінгів. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 1 (190). С. 49–53. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/194128>

6. Стрельников В. Концепція проектування професійно орієнтованої дидактичної системи підготовки фахівців на засадах Болонського процесу. *Педагогіка і психологія професійної освіти : Науково-методичний журнал*. 2005. № 3. 207 с. С. 18–30.

7. Стрельников В. Ю., Лебедик Л. В. Розвиток в особистості пізнавального і професійного інтересів під час вивчення педагогічних дисциплін. *Досягнення сучасної психологічної науки та практики: Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Вінниця, 26 берез. 2020 р.): тези доповідей / за заг. ред. проф. О. В. Бацилевої*. Вінниця, 2020. С. 98–102.

8. Стрельников В. Ю. Механізми розвитку інтелектуального обдарування особистості в умовах інноваційного освітнього середовища. *Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Полтава, 09-10 червня 2022 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 193 с. С. 47–50.

9. Стрельников В. Ю. Модель моніторингу процесу формування професійної компетентності майбутніх педагогів спеціальної освіти. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2020. № 69. С. 32–41. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16823>

10. Стрельников В. Ю. Модель професійної компетентності викладача вищої школи. *Наукові записки ПОППО : Моделі ключових та професійних компетентностей педагогічного працівника*. Вип. 2. Полтава : ПОППО, 2012. С. 25–33.

11. Стрельников В. Ю. Проектувальна діяльність як складник професійної культури педагога. *Українська професійна освіта*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. №4. С. 32–38. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/12381/1/Strelnikov.pdf>

12. Стрельников В. Ю. Розвиток інтелектуальних та творчих здібностей студентів. *Методичні рекомендації для слухачів педагогічного факультету МПК*. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2003. 24 с.

13. Стрельников В. Ю. Розвиток інтелектуальних та творчих здібностей учнів (матеріали до вивчення міні-модуля «Інтелект і творчість»). *Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно*

орієнтованої освіти : Модульний посібник / Автори-упорядники : В. Р. Ільченко, П. І. Матвієнко, Н. І. Білик. Полтава : ПОІППО, 2003. С. 137–155.

14. Стрельніков В. Ю. Розвиток творчого потенціалу педагогічних працівників у системі неперервної освіти на ґрунті педагогічної спадщини Григорія Сковороди. *Сучасні реценції світоглядно-ціннісних орієнтирів Григорія Сковороди* : колективна монографія / за заг. ред. к.ю.н. Д. С. Луніна. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. 360 с. С. 105–113.

15. Стрельніков В. Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. *Постметодика*. 2010. № 6. С. 15–21.

16. Стрельніков В. Ю. Соціально-психологічний тренінг у формі ділової гри – ефективна технологія навчання у вищій школі. *Нові технології навчання* : наук.-метод. зб. / кол. авт. К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. Вип. 38. С. 168–176.

17. Стрельніков В. Ю. Теоретичні основи проектування як складової професійної діяльності педагога. *Імідж сучасного педагога*. 2004. № 7. С. 31–33.

18. Стрельніков В. Ю. Управління розвитком інтелекту особистості у закладах вищої і післядипломної освіти. *Інноваційні педагогічні рішення у початковій освіті*: зб. наук. праць [за заг. ред. О. А. Федій, відп. ред. Ю. Г. Павленко] / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Вип. 5. Полтава : Сімон, 2022. С. 190–198.

19. Стрельніков В. Ю. Управління якістю підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Вища освіта України*. Тематичний Вип. “Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. К. : 2011. Дод. 2 до №3. Т. II (27). С. 393–398.

20. Nataliya Chendey, Lesya Lebedyk, Ihor Androshchuk, Krystina Chorna, Viktor Strelnikov. Theoretical foundations of designing the pedagogical process as a special type of group activity. *Métodos e técnicas de pesquisas científicas. Conhecimento & Diversidade*, Niterói, 2023. v. 15, n. 38 Jul./Set. P. 496–507. URL : https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/conhecimento_diversidade/article/view/11097

21. Rybalko, P., Lebedyk, L., Dudko, S., Strelnikov, V., Khomenko, L. Estrategias para motivar a los estudiantes a participar en actividades académicas y educativas complementarias para mejorar sus competencias. *Interacción y Perspectiva*, 2024. № 4(3), P. 830–838. URL : <https://doi.org/10.5281/zenodo>